

Anonimizált változat

Fordítás

C-397/23 – 1

C-397/23. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2023. június 29.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sozialgericht Detmold (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. június 22.

Felperesek:

FL

Alperes:

Jobcenter Arbeitplus Bielefeld

Sozialgericht Detmold (szociális ügyek bírósága, Detmold, Németország)

[omissis]

Végzés

A

FL, Bielefeld, [omissis]

felperes

[omissis]

és

a Jobcenter Arbeitplus Bielefeld [omissis]

alperes

a Stadt Bielefeld Amt für soziale Leistungen -Sozialamt- (Bielefeld város, szociális szolgáltatások hivatala -szociális hivatal-) [omissis]

perbehívott

között folyamatban lévő perben a Sozialgericht Detmold (szociális ügyek bírósága, Detmold) harmincötödik tanácsa 2023. június 22-én meghozta az alábbi végzést:

I. A bíróság az eljárást felfüggeszti.

II. Az eljáró bíróság az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikke első és második bekezdése alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti az Európai Unió Bírósága (EUB) elé:

Úgy kell-e értelmezni az uniós jogot, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a gyermek gondozásával kapcsolatos tartózkodási engedélyt csak a kiskorú, nőtlen vagy hajadon, belföldi gyermek külföldi szülője kaphat, ha e gyermek szokásos tartózkodási helye belföldön van, azzal a következménnyel, hogy valamely tagállam uniós polgárai nem jogosultak a gyermek gondozásával kapcsolatos tartózkodási engedély megszerzésére olyan kiskorú uniós polgár esetében, aki az adott tagállamtól eltérő tagállam állampolgára?

Indokolás:

[omissis]

A. Az alapeljárás tárgya és tényállása

I. Az alapeljárás tárgya

A felek között vitatott, hogy a felperes jogosult-e a 2020. május 30. és 2021. február 28. közötti időszakra a Sozialgesetzbuch Zweites Buch (szociális törvénykönyv II. könyve; a továbbiakban: SGB II) vagy a Sozialgesetzbuch Zwölftes Buch (szociális törvénykönyv XII. könyve; a továbbiakban: SGB XII) szerinti szociális ellátásokra. Ehhez az SGB II 7. §-a (1) bekezdése második mondata 2. pontja b) alpontjának és az SGB XII 23. §-a (3) bekezdése első mondata 2. pontjának vonatkozó, hatályos nemzeti rendelkezései szerint az szükséges, hogy olyan tartózkodási joggal rendelkezzen, amelynek a célja nem kizárólag a munkakeresés.

II. Az alapeljárás tényállása

Az 1979. május 21-én született felperes lengyel állampolgár. Az élettársával [omissis] együtt 2020. május 30-án Hollandiából utazott be a Németországi

Szövetségi Köztársaságba. Korábban, 2015. augusztus 30-án utazott be Lengyelországból Németországba, és csak rövid ideig tartózkodott – a 2020. március 25-én elhunyt férjével való vita miatt – Hollandiában egy barátnőjénél. [A felperes élettársa] szintén lengyel állampolgár. 2020. november 27-én Bielefeldben megszületett a közös, házasságon kívül született fiúgyermek. Ő is lengyel állampolgár.

A felperes, valamint [élettársa és közös fiuk] az alpereshez fordult az SGB II szerinti ellátásokért. A 2020. december 3-i és 2020. december 21-i határozatokkal az alperes jóváhagyta [az élettárs részére] az SGB II szerinti ellátásokat a 2020. május 30-i belépéstől számított időszakról kezdve. Az alperes [a fiúgyermeknek] a 2020. november 27-i születését követő időszaktól hagyta jóvá az ellátásokat. [omissis] Az alperes 2021. április 21-i elutasító határozattal elutasította a felperes [omissis] kérelmét a 2020. május 30-tól 2021. február 28-ig tartó vitatott időszakra vonatkozóan. Indokolásként kifejtette, hogy a felperes nem jogosult az SGB II szerinti ellátásokra, mivel csak munkakeresési célú tartózkodási joggal rendelkezik. A munkakeresési célú tartózkodási jogon kívül nincs olyan tartózkodási joga, amelyből az SGB II szerinti ellátásokra való jogosultságot lehetne levezetni. [omissis] [részletezés, lásd a következő bekezdést]

A felperes határidőn belül fellebbezést nyújtott be az elutasító határozat ellen. Az alperes a 2021. július 19-i, a fellebbezést elbíráló határozatával elutasította a fellebbezést mint megalapozatlant. Indokolásul ismét kifejtette, hogy a tartózkodási jog nem következik a Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (a külföldieknek a szövetségi területen való tartózkodásáról, munkavállalásáról és integrációjáról szóló törvény; a továbbiakban: AufenthG) 28. §-a (1) bekezdése 1. mondatának 3. pontjából. [Az élettárs] már több mint öt éve a Németországi Szövetségi Köztársaságban tartózkodik, és huzamos tartózkodási engedélyre jogosult. A felperes 2020. május 30-án lépett be először a Németországi Szövetségi Köztársaságba. [omissis] [A nemzeti jog szerint a felperesnek az élettársa családtagjaként vagy közeli hozzátartozójaként nincs tartózkodási joga] A tartózkodási jog nem következik továbbá a Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern (az uniós polgárok szabad mozgásáról szóló törvény, [amely a hivatkozott rendelkezésben az AufenthG-re utal]; a továbbiakban FreizügG/EU) törvények az AufenthG-nek a 28. §-a (1) bekezdése első mondatának 3. pontjával összefüggésben értelmezett 11. § (14) bekezdésének első mondatából, mert a törvény kizárólag kiskorú német állampolgárookra vonatkozik, a felperes fia pedig csak lengyel állampolgársággal rendelkezik. A tartózkodási jog az Európai Unió Bíróságának a C-181/19. sz. ügyben hozott ítéletéből és a 492/2011/EU rendeletből sem következik, mert a felperes fia nem tanköteles. Az AufenthG 28. §-a az európai jog alapján nem értelmezendő a 883/2004/EK rendelet 4. cikkére tekintettel oly módon, hogy egy nem tanköteles uniós polgár nőtlen apjának is tartózkodási joggal kell rendelkeznie. Az élettárs szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát valójában nem lehetetlenítette el az a tény, hogy a nőtlen apa nem részesül az SGB II szerinti szociális ellátásokban.

Ez ellen a felperes 2021. augusztus 12-én keresetet nyújtott be.

Keresetében lényegében azzal érvel, hogy a tartózkodási jog az AufenthG-nek a Grundgesetz (alaptörvény, a továbbiakban: GG) 6. cikkével és az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) 8. cikkével összefüggésben értelmezett 28. §-a (1) bekezdése első mondatának 3. pontjából következik. A családegyesítéshez való jognak a gyermek gondozása céljából a „németekre” való korlátozása ellentétes az uniós joggal, és méltánytalan megkülönböztetésnek, valamint a szabad mozgás korlátozásának minősül. A FreizügG/EU-nak alaptörvény (GG) 6. cikkével és az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) 8. cikkével összefüggésben értelmezett AufenthG 28. §-a (1) bekezdése első mondatának 3. pontjával összefüggésben értelmezett 11. §-a (14) bekezdésének első mondatából következik az egyenlő bánásmódhoz való jog.

Az alperes és a perbehívott a keresetben azzal érvel, hogy a tartózkodási jog nem következhet az AufenthG 28. §-a (1) bekezdése első mondatának 3. pontjának hivatkozott rendelkezéséből, mivel a rendelkezés szövege szerint ez a rendelkezés csak „németekre” és nem az „uniós polgárokra” vonatkozik. A nemzeti bevándorlási és tartózkodási jognak sajátja, hogy különbséget tesznek „németek” és „külföldiek” között. A vonatkozó rendelkezés nem sérti az uniós jogot. A felsőbb szintű bíróságok ítélkezési gyakorlatában vitatott kérdés, hogy a tartózkodási engedély megadásának a megtagadása a szabad mozgásra jogosult és a Németországi Szövetségi Köztársaság területén élő, valamely tagállam állampolgárságával rendelkező, kiskorú gyermeke tekintetében felügyeleti jogot gyakorló uniós polgár számára hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e. A felsőbb szintű bíróságok nem egységes ítélkezési gyakorlata és a legfelsőbb bíróság határozatának hiánya miatt nincs lehetőség a korábbi határozat megváltoztatására és részleges elismerésre.

III. A nemzeti jogi háttér

A nemzeti jog releváns rendelkezései a következőképpen szólnak:

AufenthG 28. §-a, a 2015. július 27-án közzétett változatában (BGBl. I, 1386. o.)

(1) ¹Tartózkodási engedély akkor adható

1. a német állampolgár külföldi házastársának,
2. a német állampolgár kiskorú nőtlen, illetve hajadon külföldi gyermekének,
3. a kiskorú nőtlen, illetve hajadon német állampolgár külföldi szülőjének a felügyeleti jog gyakorlása céljából,

ha a német állampolgár szokásos tartózkodási helye a Németországi Szövetségi Köztársaság területén van. [omissis]

[omissis]

[omissis] [részletszabályozás]

A FreizügG/EU 2020. november 24-én közzétett változatának a 2020. november 12-i törvény 1. cikkével módosított 11. §-a (BGBl. I. 2416. o.)

[...]

(14) ¹A külföldiek tartózkodásáról szóló törvény akkor is alkalmazandó, ha kedvezőbb jogállást biztosít, mint ez a törvény. [omissis]

Az SGB II 2020. december 31-ig hatályos, 2019. november 30-án kihirdetett változatának (BGBl. I. 1948. o.) 7. §-a

(1) ¹Az e könyvben meghatározott ellátásokban az alábbi személyek részesülnek:

1. a 15. életévüket betöltött, a 7a. §-ában említett életkort azonban még be nem töltött,
2. munkaképes,
3. segítségre szoruló személyek,
4. akiknek szokásos tartózkodási helye a Németországi Szövetségi Köztársaságban van (munkaképes jogosultak).

²Nem tartoznak ide:

1. azok a külföldiek, akik nem munkavállalók vagy önálló vállalkozók a Németországi Szövetségi Köztársaságban, és nem rendelkeznek az uniós polgárok szabad mozgásáról szóló törvény [(Freizügigkeitsgesetz/EU, a továbbiakban: a szabad mozgásról szóló törvény)] 2. §-ának (3) bekezdése alapján a szabad mozgáshoz való joggal, valamint családtagjaik, a tartózkodás első három hónapja során,
2. azok a külföldi állampolgárok,
  - a) akik nem rendelkeznek tartózkodási joggal,
  - b) akik kizárólag álláskereső céljából rendelkeznek tartózkodási joggal, vagy
  - c) akik a tartózkodási jogukat – önmagában vagy a b) pont szerinti tartózkodási jog mellett – az (EU) 2016/589 rendelettel (HL 2016. L 107., 1. o.) módosított, a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról szóló, 2011. április 5-i 492/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 141., 1. o.) 10. cikkéből eredeztetik,

valamint e személyek családtagjai,

[omissis]

[omissis] ⁴A második mondat 2. pontjától eltérően a külföldiek és családtagjaik akkor részesülnek e könyv szerinti ellátásban, ha legalább öt éve a Németországi Szövetségi Köztársaság területén rendelkeznek szokásos tartózkodási hellyel;

[...]

Az SGB II 2021. január 1-jétől hatályos, 2020. december 9-én kihirdetett változatának (BGBl. I., 2855. o.) 7. §-a

Ellátásra jogosultak

(1) [omissis]

[omissis]

[omissis] [megegyezik a 2020. december 31-ig hatályos változattal]

²Nem tartoznak ide:

1. azok a külföldiek, akik nem munkavállalók vagy önálló vállalkozók a Németországi Szövetségi Köztársaságban, és nem rendelkeznek az uniós polgárok szabad mozgásáról szóló törvény [(Freizügigkeitsgesetz/EU, a továbbiakban: a szabad mozgásról szóló törvény)] 2. §-ának (3) bekezdése alapján a szabad mozgáshoz való joggal, valamint családtagjaik, a tartózkodás első három hónapja során,

2. azok a külföldi állampolgárok,

a) akik nem rendelkeznek tartózkodási joggal vagy

b) akik kizárólag álláskereső céljából rendelkeznek tartózkodási joggal,

valamint e személyek családtagjai,

[omissis]

[omissis] [megegyezik a 2020. december 31-ig hatályos változattal]

[...]

Az SGB XII 2020. december 31-ig hatályos, 2016. december 22-én kihirdetett változatának (BGBl. I. 3155. o.) 23. §-a

(1) ¹A jelen könyv alapján nyújtott megélhetési támogatást, a betegeknek nyújtott segélyt, a terhes nők segélyét és az anyasági támogatást, valamint az ápolási hozzáférési támogatást biztosítani kell a ténylegesen az államterületen tartózkodó külföldiek részére. ²Ez nem érinti a negyedik fejezet rendelkezéseit. ³Egyebekben a szociális segély akkor nyújtható, ha ezt az egyéni körülmények indokolják. ⁴Az

első mondat korlátozásai nem alkalmazandók azokra a külföldiekre, akik korlátlan tartamú tartózkodási engedéllyel [»Niederlassungserlaubnis«] vagy korlátozott tartamú tartózkodási engedéllyel [»befristeter Aufenthaltstitel«] rendelkeznek, és akik állandó jelleggel kívánnak a szövetségi területen tartózkodni. ⁵Ez nem érinti azokat a rendelkezéseket, amelyek alapján az első mondaton kívüli szociális segéllyel kapcsolatos ellátásokat biztosítják vagy biztosítanak.

(2) [omissis]

(3) ¹A külföldiek és családtagjaik nem részesülnek az (1) bekezdés vagy a negyedik fejezet szerinti ellátásokban, ha:

1. nem munkavállalók vagy önálló vállalkozók a Németországi Szövetségi Köztársaságban, és nem rendelkeznek a szabad mozgásról szóló törvény 2. §-ának (3) bekezdése alapján a szabad mozgáshoz való joggal a tartózkodás első három hónapja során,

2. nem rendelkeznek tartózkodási joggal, vagy kizárólag álláskereső céljából rendelkeznek tartózkodási joggal,

3. a tartózkodási jogukat – önmagában vagy a 2. pont szerinti tartózkodási jog mellett – az (EU) 2016/589 rendelettel (HL 2016. L 107., 1. o.) módosított, a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról szóló, 2011. április 5-i 492/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 141., 1. o.) 10. cikkéből eredeztetik; vagy

4. azzal a céllal léptek be az országba, hogy szociális segílyt kapjanak.

[omissis]

[omissis] [korlátozott segítségnyújtás a kiutazásig, általában legfeljebb egy hónapig]

⁷Az első mondat 2. és 3. pontjától eltérően a külföldiek és családtagjaik akkor részesülnek az (1) bekezdés első és második mondata szerinti ellátásban, ha legalább öt éve lényeges megszakítás nélkül a Németországi Szövetségi Köztársaság területén tartózkodnak; [omissis]

[...]

Az SGB XII 2021. január 1-jétől hatályos, 2020. december 9-én kihirdetett változatának (BGBl. I., 2855. o.) 23. §-a

[omissis]

[omissis] [megegyezik a 2020. december 31-ig hatályos változattal]

(3) ¹A külföldiek és családtagjaik nem részesülnek az (1) bekezdés vagy a negyedik fejezet szerinti ellátásokban, ha:

1. nem munkavállalók vagy önálló vállalkozók a Németországi Szövetségi Köztársaságban, és nem rendelkeznek a szabad mozgásról szóló törvény 2. §-ának (3) bekezdése alapján a szabad mozgáshoz való joggal a tartózkodás első három hónapja során,

2. nem rendelkeznek tartózkodási joggal, vagy kizárólag álláskereső céljából rendelkeznek tartózkodási joggal; vagy

3. azzal a céllal léptek be az országba, hogy szociális segítyt kapjanak.

[omissis]

[omissis] [korlátozott segítségnyújtás a kiutazásig, általában legfeljebb egy hónapig]⁷Az első mondat 2. pontjától eltérően a külföldiek és családtagjaik akkor részesülnek az (1) bekezdés első és második mondata szerinti ellátásban, ha legalább öt éve lényeges megszakítás nélkül a Németországi Szövetségi Köztársaság területén tartózkodnak; [omissis]

[...]

EJEE 8. cikke [omissis]

1. Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.

[omissis]

GG 6. cikk [omissis]

[omissis]

[omissis] [A házasság és a család védelme, a házasságból született és a házasságon kívül született gyermekekre vonatkozó egyenlő feltételek]

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések előterjesztése és relevanciája

Igaz, hogy az eljáró bírósági tanács mint a szociális ügyek elsőfokú bírósága nem köteles előzetes döntéshozatali eljárást lefolytatni, mivel a szociális bíróságok határozatai ellen a szociális ügyek felsőbbbíróságához és a szociális ügyek szövetségi bíróságához lehet fellebbezni. Az eljárás felgyorsítása és a szociális ügyek felsőbbbíróságai felsőbb szintű ítélkezési gyakorlatában eltérő választ kapott jogi kérdés tisztázása érdekében az eljáró bírósági tanács azonban szükségesnek tartja, hogy az eljárást már az elsőfokú eljárás során a Bíróság elé terjessze, hogy az uniós jog alapján tisztázható legyen, hogy egy ilyen nemzeti rendelkezés ellentétes-e az EUMSZ 18. cikkel, az Európai Unió Alapjogi Chartája (Charta) 20. cikkével, a 21. cikke (2) bekezdésével, 33. cikke (1) bekezdésével, a 987/2009/EK rendelettel, a 2004/38/EK irányelvvel vagy a Bíróság által figyelembe vett egyéb uniós jogi rendelkezésekkel.

Az eljáró bírósági tanács rámutat, hogy e jogkérdés értelmezése a nemzeti felsőbb szintű bíróságok joggyakorlatában jelentősen eltér. [omissis] [Hivatkozások a szociális ügyek bíróságainak ítélezési gyakorlatára, amelyben az EUMSZ 18. cikk értelmében vett megengedhetetlen megkülönböztetést megerősítették, illetve elutasították; lásd: a Bundesverfassungsgericht {szövetségi alkotmánybíróság, Németország} határozatában szereplő hivatkozások] A Bundesverfassungsgericht (szövetségi alkotmánybíróság, a továbbiakban: BVerfG) is megállapítja, hogy a szociális ügyek felsőbb bírósági ítélezési gyakorlatában és a szakirodalomban vitatott, hogy a FreizügG/EU-nak az AufenthG 28. §-a (1) bekezdése első mondatának 3. pontjával és az EUMSZ 18. cikk első bekezdésével összefüggésben értelmezett, 2020. november 23-ig hatályos 11. §-a (1) bekezdésének tizenegyedik mondata (2020. november 24. óta: FreizügG/EU 11. §-a (14) bekezdésének első mondata) szerint a FreizügG/EU 3. §-a (1) bekezdésének első mondata alapján szabad mozgásra jogosult, kiskorú uniós polgár felügyeleti joggal rendelkező szülője számára a másik szülő kísérése miatt megadható-e a tartózkodási jog (BVerfG, 2019. október 4-i határozat – 1 BvR 1710/18, [https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Downloads/DE/2019/10/rk20191004_1bvr171018.html] 2019, 27335 12. pont).

I. Az uniós jogi háttér

Az eljáró bírósági tanács álláspontja szerint a jogvita szempontjából releváns uniós jogi rendelkezések a következők: EUMSZ 18. cikk, a Charta 20. cikke, 21. cikkének (2) bekezdése, 33. cikkének (1) bekezdése, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv. Amennyiben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy az uniós jog más rendelkezései is érintettek, ezeket is az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyává kell tenni.

II. Az uniós jog értelmezésének jelentősége az alapeljárás szempontjából

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések jogilag relevánsak az eljárás kimenetele szempontjából. Amennyiben a kérdésre igenlő választ kellene adni, a felperes [omissis] főszabály szerint jogosult lenne ellátásra – legalábbis a közös fiúgyermek 2020. november 27-i születésétől számított időszakra. Az AufenthG 28. §-a (1) bekezdése első mondatának 3. pontja olyan anyagi tartózkodási jogot eredményezne, amely az SGB II 7. §-a (1) bekezdése második mondata 2. pontjának b) alpontja és az SGB XII 23. §-a (3) bekezdése első mondatának 2. pontja szerinti tartózkodási jognak minősül, amely nem kizárólag munkakeresési célból fakad. A kereset tehát az elsőfokú eljárásban a tényállás és a per eddigi állása szerint részben sikeres lenne. Amennyiben a kérdésre nemleges válasz adandó, a keresetet a tényállás és a per jelenlegi állása alapján el kell utasítani. A jogvita rendelkezik az előzetes döntéshozatal iránti kérelemhez

szükséges uniós jogi vonatkozással is, mivel az olyan uniós polgár szociális ellátásokban való részesülésének feltételeire vonatkozik, aki a Németországi Szövetségi Köztársaságba való költözését követően a gyermek gondozását illetően a belföldi állampolgárokkal egyenlő bánásmódot kér, és a nemzeti szabályozásnak uniós joggal való összeegyeztethetlenségére hivatkozik.

A jogorvoslati tájékoztatás:

[omissis]

MUNKADOKUMENTUM